Panpsychismus (můj?)
Ladislav Hejdánek
This is a part of the original document:
2011
jedná se o část původního dokumentu:
2011

- myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 7. 11. 2011
- philosophical diary – record, Czech, origin: 7. 11. 2011

Panpsychismus (můj?)

Dnes zřejmě Václav Tollar vykládá v Praze něco o mém údajném „panpsychismu“. Už se o tom před několika týdny zmínil, a já jsem hned odpověděl, že to záleží na tom, co rozumíme tou „duší“, „*psyché*“. Psyché byla podle Aristotela původcem pohybu zevnitř (na rozdíl od pohybu, vyvolaného zvenčí). Pokud onen „pohyb zevnitř“ nebudeme hned mylně chápat jako „živý“, a pokud z toho nebudeme hned vyvozovat, že tam, kde je život, musí být i duše, nemusím být za „panpsychistu“ označován. Osvojil jsem si podle Teilharda de Chardin rozlišovat „živé“ od „předživého“, a umožnil jsem si tak prostě popřít, že v tomto Vesmíru existuje vůbec něco takového, co bychom mohli považovat za „zcela mrtvé“ nebo „zcela netečné“, tj. na nic nereagující. Já sám nikdy nemluvím o panpsychismu, dokonce ani o „duši“, ale zcela nedílnou součástí mé filosofie je myšlenka obecné reaktibility jako inherentní vlastní každého vskutku jsoucího (tzv. pravého, vnitřně integrovaného jsoucího), což např. znamená, že reaktibilitu už předem připisuji každé entitě, ke které ve svých teoriích dojdou teoretičtí fyzici, ať už jde o nejmenší „částice“ (sám pojem „částice“ ovšem dost problematizuji), kvanta nebo nejnověji super-struny. Považoval bych za dost nesmyslné, připisovat život nebo dokonce psychiku třeba hadronům nebo oněm superstrunám.

(Písek, 111107-2.)